

Kui olete kuriteos **KAHTLUSTATAV** või **SÜÜDISTATAV**

See voldik aitab Teid, kui Teid on kahtlustatavana kinni peetud või kutsutud ülekuulamisele ehk Teie suhtes on alustatud kriminaalmenetlus.

Kriminaalmenetlus koosneb kahest etapist: **kohtueelne menetlus ehk uurimine** ja **kohtupidamine**.

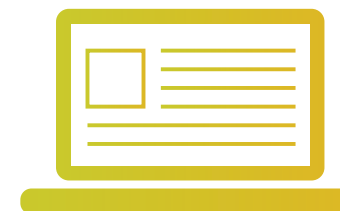
Politsei peab Teile viivitamata ja arusaadavalt teatama, miks Teid kinni peeti ja missugused on Teie õigused.

Kui Teid on kriminaalmenetluses kahtlustatavana kinni peetud, kuid ei ole veel üle kuulatud, on Teil õigus kohtuda ja rääkida advokaadiga. Politseinik annab Teile riigi õigusabi osutava advokaadi

kontaktandmed. Te ei pea kohe advokaadile tasu maksma, kuid pidage silmas, et riigi õigusabi ei ole sageli tasuta (sellest allpool täpsemalt).

Ülekuulamise võib edasi lükata, kui Teie tervis seda ei luba või kui on vaja tagada kaitsja ja tõlgi osavõtt. Haiguse korral tuleb esitada kohtule ametlik tõend.

E-toimiku (www.e-toimik.ee) kaudu saate ID-kaardi abil esitada politseile või prokuratuurile dokumente ja jälgida menetluse käiku.

Kui soovite infot uurimise kohta, leiate kontaktid politsei ja prokuratuuri võrgukodust:

www.politsei.ee
ja
www.prokuratuur.ee.

Kohtueelne menetlus ehk uurimine

Uurimise eesmärk on selgitada välja juhtunu asjaolud ja koguda tõendeid. Prokuratuur võib menetluse lõpetada, kui kuritegu pole raske ja süü ei ole suur või karistus on ebaotstarbekas või leppimise tõttu. Kui prokuratuur on uurimise lõpetanud ja otsustanud, et menetlust ei lõpetata, annab

prokurör Teie kaitsjale kriminaaltoimiku koopia. Kui eeluurimine on lõpule viidud ja prokurör leiab, et kriminaalasja saab saata kohtusse, annab ta Teie kaitsjale toimiku koopia. Kaitsja tutvustab Teile kriminaaltoimiku sisu, kogutud tõendeid ja süüdistust. Kui Te olete kriminaaltoimikuga tutvunud ja prokuratuur on teinud otsuse Teie taotluste kohta, koostatakse süüdistusakt.

Mis menetlusliigis minu asja kohtus arutatakse?

Pärast kriminaaltoimikuga tutvumist on Teil õigus taotleda prokuratuurilt **kokkuleppemenetlust**. Taotluse võite esitada vabas vormis või kasutada prokuratuuri vorme (www.prokuratuur.ee).

Kui prokuratuur on nõus, alustatakse Teie ja Teie

advokaadiga läbirääkimisi, et jõuda karistuses kokkuleppele. Kokkuleppemenetlust ei saa kohaldada raskete kuritegude puhul ja siis, kui kannatanu sellega ei nõustu. Kui Te jõuate kokkuleppele, vormistatakse see kirjalikult ja esitatakse kohtule. Kui kohus on sõlmitud kokkuleppega nõus, mõistetakse Teid kuriteos süüdi kokkuleppe tingimustel.

Käskmenetlust saab kohaldada, kui olete täisealine, kuritegu ei ole raske, selle asjaolud on selged ja prokurör peab võimalikuks piirduda rahalise karistusega.

Lühimenetluses toimub küll kohtuistung, kus arutatakse kriminaaltoimiku materjale, kuid sinna ei kutsuta tunnistajaid ega eksperte. Lühimenetlust ei saa kasutada, kui kuriteo eest on ette nähtud eluaegne vangistus. Süüdimõistvat kohtuotsust tehes vähendab kohus süüdistatavale määratud karistust 1/3 võrra.

Kiirmenetlus eeldab, et kuritegu ei ole raske, selle asjaolud on selged ja tõendid kogutud. Kiirmenetluse taotlus tuleb esitada 48 tunni jooksul alates hetkest, kui Teid on vahetult kuriteo toimepanemise järel üle kuulatud või kahtlustatavana kinni peetud. Kõiki menetlusliike saab teha kiirmenetluse vormis, st 48 tunni jooksul.

Üldmenetluses toimub tavaline kohtulik arutelu ja kohtusse kutsutakse ka kannatanu, tunnistajad ja eksperdid.

Kohtuistung

Kaitsja või kohtunik ütleb Teile, millal istung toimub. Olete kohustatud ilmuma kohtuistungile. Ilmumata jäämisel ja kohut sellest ette teavitamata jätmisel võidakse teid kohale tuua sunniviisil või vahistada. Kohtu ülesanne on arvestada ja kaitsta kõigi osaliste õigusi. Kohtuistungil esitatakse Teile küsimusi.

Kohtuotsus

Pärast otsuse jõustumist avaldatakse kohtulahend veebilehel www.riigiteataja.ee, aga võite sellega tutvuda ka kohtus. Kui soovite, antakse Teile kohtuotsuse koopia. Kohus teatab Teile edasikaebamise tähtaja ning selgitab edasikaebamise korda.

Õigused

Kahtlustatavana on Teil õigus teada, millises kuriteos Teid kahtlustatakse, ja anda selle kohta ütlusi või keelduda ütluste andmisest. Teie ütlusi võidakse kasutada Teie vastu. Samuti on Teil õigus teatada kinnipidamisest vähemalt ühele Teile lähedalseisvale isikule – teatatakse politsei kaudu. Kui politsei arvates võib Teie kinnipidamisest teatamine

Teie valitud isikule kriminaalmenetlust kahjustada, võib politsei teatamisest keelduda. Keeluga peab nõus olema ka prokuratuur.

Peale selle on Teil õigus:

- tõlgi abile;
- kaitsja abile, sealhulgas ülekuulamisel;

- kohtuda kaitsjaga nelja silma all;
- osaleda Teid käsitleva vahistamistaotluse arutamisel kohtus;
- esitada tõendeid, taotlusi ja kaebusi;
- anda nõusolek kokkuleppemenetluse kohaldamiseks, osaleda selle läbirääkimistel, teha ettepanekuid karistusliigi ja

määra kohta ning sõlmida kokkulepe või jätta see sõlmimata.

Kui Teie õigusi rikutakse, on Teil õigus kaevata politsei tegevuse peale prokuratuurile. Kui kaebus on seotud prokuratuuri tegevusega, võib selle esitada riigiprokuratuurile.

Mis juhtub, kui ma tõtt ei räägi?

Teie huvides on rääkida juhtunu kohta tõtt. Valetamine pöördub Teie vastu, kui selgub, et Teie jutt on muude tõenditega vastuolus või Teie ütlused pole usaldusväärsed.

Sel juhul saab kohus Teie ütlused tõendite hulgast välja jätta ega arvesta otsust tehes Teie väidetega.

Määratud kaitsja

Kui olete kahtlustatav või süüdistatav, on Teil õigus määratud kaitsjale nii eeluurimise ajal kui ka kohtuprotsessil. Politseinik annab Teile kaitsja kontaktandmed.

Kaitsja osalemine on kohustuslik alates kriminaaltoimiku tutvustamisest ja kohtuprotsessil. Peale selle peab kaitsja osalema eeluurimise ja kohtupidamise ajal järgmistel juhtudel:

- kui olete kuriteo toime pannud alaealisena;
- kui Te ei suuda puude tõttu ennast ise kaitsta või kui kaitsmine on selle tõttu raskendatud;
- kui Teid kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteos, mille eest võib mõista eluaegse vangistuse;

- kui olete viibinud vahi all vähemalt kuus kuud;
- kui kriminaalasja menetletakse kiirmenetluses.

Kokkuleppemenetluses ei pea kaitsja kohtuistungil osalema.

Kas kaitsjast võib loobuda?

Võite kaitsjast loobuda, kui suudate kohtu arvates järgmistel juhtudel ise oma huve esindada:

- kergema kuriteo kohtulik arutamisel kokkuleppemenetluses;
- kohtuotsuse kuulutamisel lihtmenetluses;

- lühimenetluses, kui vastate lepingulisele kaitsjale kehtestatud nõuetele ja esitate kohtule kirjaliku taotluse lubada kaitsta end ise.

Millised on minu kohustused kahtlustavana?

Teie kohustus on tulla politsei, prokuratuuri või kohtu kutsel kohale ja alluda nende korraldustele. Teie huvides on menetluses osaleda – nii saate seista oma õiguste eest. Kui Teid on kohale kutsutud, aga Te ei ilmu, võib Teid tuua sunniviisil või kuulutada Teid tagaotsitavaks. Sundtoomist

rakendatakse juhul, kui Teil ei ole mõjuvat põhjust ja on alust arvata, et hoiate kriminaalmenetlusest kõrvale. Kui Teie asukoht ei ole teada, Teil ei ole mõjuvat põhjust mitteilmumiseks ja Te hoiate uurimisest kõrvale, kuulutatakse Teid tagaotsitavaks.

Kui Te kohale ei ilmu, võib kohus Teid trahvida või kohaldada aresti. Kui olete alaealine, võib kohus määrata

rahatrahvi Teie vanematele, eestkostjale või hooldajale.

Mõjuvad põhjused, mis võivad õigustada Teie mitteilmumist, on järgmised:

- Te olete ära, kuid ei hoiata kriminaalmenetlusest kõrvale;
- Te pole kutset kätte saanud või olete saanud selle liiga hilja;
- olete ootamatult haigestunud või on Teie lähedane raskelt haige.

Elukohast lahkumise keeld

Kui Teile määratakse selline keeld, siis ei tohi Te lahkuda oma elukohast ilma politsei või prokuratuuri loata kauemaks kui kolmeks ööpäevaks. Kui soovite lahkuda kauemaks, esitage prokurörile taotlus. Keelu rikkumise korral võidakse Teid trahvida või vahistada.

Vahistamine

Vahistamist kasutatakse siis, kui on alust arvata, et proovite kriminaalmenetlusest kõrvale hoida või jätkate kuritegude toimepanemist. Politsei võib Teid kahtlustatavana kuni 48 tundi kinni pidada. Sel juhul tuleb Teid viivitamata üle kuulata. Kui selgub, et Teid pole põhjust kinni pidada, tuleb Teid kohe vabastada. Kui prokuratuur on veendunud, et Teid peab kauem kinni pidama, taotleb ta selleks kohtult luba. Sel juhul viiakse

Teid eeluurimiskohtuniku juurde, kes otsustab, kas vahistamine on kohane. Kui kohtuniku arvates pole vaja Teid vahistada, vabastatakse Teid kohe. Eeluurimise ajal ei või Te olla vahistatud üle kuue kuu. Erandlikel asjaoludel võib seda tähtaega pikendada.

Teil on õigus taotleda vahistamise asendamist **kautsjoniga**. Kautsjon on rahasumma, mis tasutakse kohtu hoiuarvele. Selleks peate

esitada kohtule taotluse. Teid toimetatakse kohtuniku ette, kes langetab otsuse. Kautsjoni suurust määrates lähtub kohus Teid ähvardava karistuse raskusest ja kuriteoga põhjustatud kahju suuruselt ning Teie varalisest seisundist. Kautsjonisumma on vähemalt viissada päevapalka. Kui kohtunik taotluse rahuldab, vabastatakse Teid vahi alt pärast kautsjonisumma laekumist. Kautsjoni võib Teie eest tasuda ka keegi teine. Kautsjon

tagastatakse, kui Te ei riku kautsjoni tingimusi või kui menetlus lõpetatakse või Teid mõistetakse õigeks. Kui rikute kautsjoni tingimusi, kantakse raha riigitulusesse.

Teie taotluse alusel võib eeluurimiskohtunik või kohus allutada Teid vahistamise asemel elektroonilisele valvele. Selle kohta küsitakse arvamust ka Teie kodukoha kriminaalhooldajalt. Elektroonilise valve all oldud aega ei arvestata karistusaja

hulka. Kui Te elektroonilise valve tingimusi rikute, siis Teid vahistatakse.

Kontaktid

www.just.ee
www.juristaitab.ee
www.prokuratuur.ee
www.riigioigusabi.ee
www.kuriteoennetus.ee
www.e-toimik.ee
www.kohus.ee
ris.just.ee

Märkmed

Politseiametniku nimi:

Telefon: _____

Prokuröri nimi:

Telefon: _____

Kaitsja või juristist esindaja nimi:

Telefon: _____